

Oponentní posudek disertační práce Mgr. Phung Thi Phuong Hien na téma Vyučovací metody a jejich použití ve výuce světové literatury

Autorka si vybrala za téma své diplomové práce oblast didaktickou – aktivizující metody a jejich aplikace ve výuce světové literatury. Hlavním smyslem předložené disertační práce je hledání cesty ke zlepšení kvality literární výchovy ve Vietnamu - na základě využití zkušeností s výukou tematiky světové literatury na středních školách v České republice. Vyučovací metoda jednoznačně patří mezi důležité kategorie obecné a oborové didaktiky, v kontextu ostatních didaktických kategorií může významně přispět k zefektivnění vyučovacího procesu jako celku. Efektivita výuky závisí na správném vytyčení cílů i obsahu, dále pak na způsobech, jak těchto cílů dosáhnout tj. na vhodné volbě metody výuky, organizační formě a materiálních prostředků, které má učitel k dispozici. Vyučovací metodu je třeba chápat komplexně, jelikož má nejen teoretický, ale i praktický význam pro výchovně vzdělávací proces. Lze ji pojímat, i dle autorky, jako systémový prvek vyučovacího procesu, který je dynamicky propojený se všemi ostatními kategoriemi.

Práce je směřována k využití metod výuky v oblasti jednotlivých témat světové literatury, která tvoří významnou součást obsahu učiva v našich školách a i školách vietnamských. Prostřednictvím mnohých literárních děl, jejich četby, poslechu a interpretace se žákům prezentují bohaté poznatky o světě, o člověku a o historii lidstva. Výuka literatury, nejen světové, rozvíjí jejich poznání, obohacuje však i jejich duši, napomáhá u dětí utvářet humánní vlastnosti, estetické city, kladné hodnotové orientace i pozitivní postoj ke světu a sobě samému. I z těchto důvodů hodnotím výběr tématu disertační práce jako vhodný a přínosný.

Celkově je práce rozdělena do několika dílčích kapitol. Autorka se v nich pokouší zohlednit vlastní zkušenosti ze studia odborné pedagogické literatury v České republice a ve Vietnamu. Zároveň vychází z praktických poznatků získaných v době vlastní pedagogické činnosti ve vietnamských školách i na gymnáziu v Praze. V úvodních teoretických kapitolách jsou stručně charakterizovány vybrané kontexty výukových metod a jejich historické aspekty. Dále jsou vymezovány některé modernizační tendence v oblasti metod výuky a jejich aplikace do obsahů literární výchovy na středních školách. Specifika metodického postupu ve výuce světové literatury se stávají centrem pozornosti v kapitole třetí a čtvrté.

Práce jako celek však prezentuje pouze dílčí poznatky k problematice výukových metod, aplikovaných na konkrétním učebním předmětu. Zajímavé by bylo využití metodických postupů v kontextu celého komplexu informačních dovedností a možností jejich rozvíjení. Právě výuka literatury (kromě jiných předmětů) toto velmi umožňuje (například dovednosti strategie vyhledávání informací a jejich hodnocení, organizace a úprava poznámek aj.). Rozvíjení dovedností práce s textem a informačními prameny (v tomto případě světové literatury) by bylo možné uvést s ohledem na využití mnohých aktivizujících metod a příkladů jejich aplikování na jednotlivá obsahová témata. Práce má dle autorky spíše charakter teoreticko- výzkumný či teoreticko-metodický? Pokud bylo využito některé výzkumné metody (například pozorování ve vyučování), které a jak? Která definice výukové metody byla autorce nejbližší a nejlépe uchopitelné pro praxi? V čem vidí autorka hlavní odlišnosti v obsahovém vymezení definic? Doporučovala bych v textu více odlišit, co je převzato z literatury a co je vlastním obsahem a myšlenkami autorky. Podstatně více pozornosti bych doporučovala věnovat kapitole 2.2 (vyučovací metody – rozhodující prostředek zkvalitňování vyučování, s.19-20. Tato dílčí kapitola se mi v celém kontextu práce jeví jako významná, je jí však věnována dle mého názoru velmi malá pozornost - proč? Jaký vidí autorka vztah mezi manipulativní a komunikativní pedagogikou (kap. 2.3)? V jakém kontextu se jí tento vztah jeví s využitím aktivizujících metod ve výuce světové literatury? Autorka zaměřovala pozornost především na gymnázia (nebo i jiné typy středních škol)? Doporučovala bych jako východiskopřesnější kategorizaci výukových metod a jasnější vymezení kritérií jejich členění. Větší pozornost bych věnovala v kontextu literární výchovy i dialogu a diskusi (kromě jiných metod výuky) - i tyto dvě metody jsou v textu bohužel zmíněny příliš stručně. V souvislosti s hlavními záměry práce by bylo zajímavé sledovat též problematiku četby knih, jejich výběr, hodnocení a vlastní přínos (v současné masové kultuře). V čem autorku disertační práce nejvíce obohatila a co ze závěrů se jí jeví pro využití na školách ve Vietnamu jako nejaktuálnější?

Závěr:

Práce je pouze dílčím příspěvkem z oblasti didaktiky (obecné a oborové), nastiňuje jen stručně některé aspekty použití vyučovacích metod ve světové literatuře na středních školách u nás a ve Vietnamu. K výše uvedeným otázkám a námětům v posudku je potřebné se vyjádřit u obhajoby disertační práce.

.....*Alena Vališová*.....

Doc. PhDr. Alena Vališová, CSc.

Praha 5.1. 2006